

V I T A
CELEBERRIMI CLARISSIMIq; VIRI
Gerardi Mercatoris Rupelmundani,

*à Domino Gualtero Ghymnio, Patricio Teutoburgensi, ac eiusdem oppidi
antiquissimi Pratore dignissimo, conscripta.*

Gerardus Mercator Illustrissimi Principis Iuliae, Clivia, Montis, &c. Cosmographus longè exercitissimus, editus est in lucem anno millesimo quingentesimo duodecimo, quinta Martij, sub auroram, hora sexta, à parentibus Iuliacensibus videlicet Huberto Mercatore, & Emerentiana eiusdem vxore, Rupelmundæ in finibus Comitatus Flan-
driae, apud illius patrum Gilbertum Mercatorem eiusdem oppidi pastorem vigilan-
tissimum commorantibus. Cumq; pueritiam egressus esset, primaq; rudimenta latinæ linguæ in patria utcunq; didicisset, missus fuit à prædicto suo patruo Buscoducum, ut ibidem in domo fratrum Grammaticæ studiū absolueret & initia dialecticæ addisceret, deditq; hisce literis operam sub Ge-
orgio Macropedio, sumptibus & impensis superioris pastoris, annis (ni fallor) tribus cum dimidio. Hinc ablegatus est ab eodem ad celeberrimam academiam Louaniensem, ibiq; in collegio Porci in conuictu constitutus, artibus humanioribus tantisper operam accommodauit, donec Magisterij gradum adeptus esset: post promotionem annos aliquot, cum singulari quadam animi delectatio-
ne, in studiis philosophicis sese exercuit priuatim, ceterum cum hoc studij genus, ad alendam fa-
miliam, impar illi in posterum videretur, sumptusq; grauiiores in prosequendo exigeret, priusquā huiusmodi fastigium consequi posset, ut inde amplum lucellum sibi, suisq; polliceri potuisset: de-
serto igitur studio philosophico, animum ad Mathesin adiecit. Hisce disciplinis tam diligentem laborem impendit, ut intra paucissimos annos illius rudimenta, apud quosdam studiosos priuatim profiteretur, instrumentaq; mathematica, videlicet, Sphæras, Astrolabia, annulos astronomicos, & eiusdem generis alia, ex ære paulatim fabricaret & conficeret. Anno ætatis suæ vigesimo quarto à natiuitate vero nostri redemptoris Christi, supra millesimum quingentesimum, trigesimo sexto, initio septembris, Vxorem ibidem duxit, Ciuem Louaniensem, nomine Barbaram Schelleken, quæ illi succedentibus annis sex proles, videlicet tres filios totidemq; filias peperit. Mercatore au-
tem animaduertente quod tam felicem progressum in artibus Mathematicis faceret, ut ingenij sui vires magis excoleret, cepit ad sculpendas tabulas animum applicare, utq; ea in re exercitior fie-
ret, initium huius laboris sumpsit, & exorsus est Louanij à descriptione terræ sanctæ, quam deinde multorum cum admiratione anno Domini trigesimo septimo absoluit, & in publicum prodire curauit. Has suas (tabularum geographicarum) primitias Ornatissimo viro Francisco Craniueldio, Inuictissimi Imp. Caroli Quinti Consiliario, inscripsit. Præceptorem in superioribus disciplinis neminem (ut mihi sæpius retulit) habuit, sed solummodo priuata instructione, celeberrimi quon-
dam Doctoris Gemmæ Frisij (qui tum temporis, inter eximios Mathematicarum disciplinarum cultores, in vniuersa inferiori Germania facile habebatur) vsus, magna animi alacritate) Merca-
toribus quibusdam vrgentibus) Flandriæ descriptionem meditatus & aggressus est, breuiq; tempo-
ris intervallo ibidem expediuit. Absoluta Flandria libellum de literarum latinarum (quas Italicas cursoriaq; vocant) scribendarum ratione, anno 1541 Antverpiæ euulgauit. Cumq; tirocinium suarum artium passim à doctis viris commendari intelligeret, mox alterum opus, videlicet globi terrestris sculpturam, suscepit atque inchoauit, vniusque aut alterius anni curriculo, videlicet an-
no quadragesimo primo prædicto, hanc operam scilicet auius absoluit, & amplissimo grauissi-
moq; viro Domino Nicolao Perenotto Domino a Granuella prædicti Caf. Caroli Quinti, secreti consilij Consiliario longè dignissimo dedicauit. Interea temporis ex huius clarissimi viri commen-
tatione peruenit in notitiam prænuntij Imperatoris, felicissimæ recordationis Caroli Quinti, illiusq; Maiestati, quam plurima instrumenta mathematica artificiosissime fabricauit parauitq; que in bello Saxonico, non procul ab Engelstadio in Ducatu Bauariæ, in horreo quodam (ut illi Im-
perator post reditum ex Germania Bruxellis retulerat) igne ab hostibus clam succenso, liquefacta & consumpta fuerant, quapropter iussit sibi per Mercatorem confici noua. Interiecto decennij inter-
uallo, alterum globum, quo cœli planetarum ac cœlestium signorum constitutionem complexus est, in publicum emisit, & Reuerendissimo ac Illustrissimo Domino Georgio ab Austria, Episcopo Leodiensi &c. anno quinquagesimo primo Lotanij inscripsit. Eodem quoq; tempore conscripsit libellum de vsu globi ad Carolum Quintum Imp. item de vsu annuli astronomici tractatulum, Anno sequenti videlicet quinquagesimo secundo Louanio ex Ducatu Brabantia, huc Duysburgū in Clivia, cum superiore charissima vxore, & suauissimis liberis commigravit, habitatumq; ve-
nit. Cumq; sedem hic apud nos in nostra vicinia fixisset, paulo post iussu eiusdem Imperatoris, duos exiguos globulos, vnum ex purissimo Cristallo consari: alterum ex ligno confici curauit: in illo planetarum sydera, cum præcipuis signis cœlestibus, adamante incisa, auroq; illuminata, & induc-
ta erant: hic orbis terrarum descriptionem (quantum orbiculi angustia ferebat, quæ globi magni-
tudinem, quo pueri in circulo ludunt non excedebat) exactissimam continebat, quos ipsemet cum

alijs

alijs quibusdam mathematicis instrumentis, Impetatori prænominato Bruxellis obtulit. Priusquā autem Louanio discederet, auspiciatus erat Europæ descriptionem, tabulasq; tres vel quatuor ibidē perfecerat, ceteras (allatis secum æneis tabulis) cum hic habitatum veniret, biennij spacio scilicet quinquagesimo quarto anno, mense Octobri absoluit & euulgauit, atq; Attrebatensium præfuli reuerendissimo domino, Domino Antonio Perenotto Imp. Maiestatis Consiliario primario, Nicolai (cuius superius mentionem honorificam fecimus) filio, opus dedicauit, huius heroici animi magnificentiam, & insignem liberalitatem in honorario, quod illius amplitudo, pro inscriptione prædictarum tabularum illi contulit, re ipsa expertus est. Eandem hanc Europam hic Duyfburgi emendauit anno 1572. Mense Martio. Quod opus tantis laudibus à doctissimis quibusq; viris passim effertur, vt vix simile in Geographia, in lucem vnq; prodijisse videatur. Rebus suis hoc modo constitutis, oblata est illi ex Anglia, à singulari quodam amico, Britannicarum insularum descriptio, magna diligentia, summaq; fide congesta, rogans vt tabulis æneis incideretur, quod amico suo denegare non potuit, & tam absoluto, doctorumq; hominum conspectu, digno operi, manum subducere iniquum putauit, hanc igitur prouinciam suscipiens, anno sexagesimo quarto prælo commisit, Eisdem fere temporibus Ducatum Lotharingæ, Duce illius veniam à nostro Principe illi impetrante, oppidatim ac per singulos pagos accuratissimè per stationes dimensum, post reditum calamo exacte descripsit, suq; celsitudini Nancei obtulit, quæ profectio cum tanto vitæ discrimine coniuncta fuit, adeoq; vires illius debilitauit, vt parum abfuerit quin ex terrore grauissimum morbum sibi conciliaflet & animi perturbationem incidisset. Quadriennio interposito videlicet, sexagesimo octauo suam Chronologiam (cuius infra latiore mentionem faciemus) in publicum prodire (typographo cum amicis vrgentibus) passus est. Breuissimo temporis curriculo intercedente, nouum opus, scilicet vniuersi orbis exactissimam descriptionem, in amplissima forma intuentium doctorum hominum, ac peregrinantium, & nauigantium oculis, conspectuiq; exhibuit, atq; proposuit, (inuentione noua & conuenientissima spheram in plano extendendo, quæ sic quadraturæ circuli respondet vt nihil deesse videatur, præterquam quod demonstratione careat, vt ex illius ore aliquoties audiui,) nulliusq; alterius in tam vasto opere, vsus est subsidio vel ope, sed propria manu, quicquid in tabula conspicitur sculpsit, lyombo solummodo excepto: [Deoq; illius labores, ac conatus fortunante anno sexagesimo nono, mense Augusto, augustissimo operi, finem hic Duyfburgi imposuit, ac Illustrissimo Principi Guiljelmo Duci Cluiæ &c. Clementissimo Domino suo inscribere æquissimum esse putauit iudicauitq;. Absoluitis prædictis tabulis, animum ad instaurandas & à mendis repurgandas, Claudij Ptolomæi (qui sub Antonio Pio Imperatore floruit) olim æditas tabulas, adiecit, veteremq; Geographiam ad mentem autoris tanta diligentia restituit, ac emendauit, vt hoc nomine eximiam commendationem optimo iure, à liberalium artium, ac mathematicarum disciplinarū cultoribus promeruerit: Huic labori operiq; colophonem addidit atq; imposuit, anno septuagesimo octauo, mense februario, dedicauitq; Illustrissimo ac Clementissimo Principi nostro pijssimæ memoriæ, bonorū studiorū, mecenerati præstantissimo. Ad hæc tametsi longè ante Abrahamum Ortelium, ideas quasdam mente concepisset, de edendis alijs tabulis generalibus ac particularibus totiusq; mundi situm, in minorem formam redigere animum induxisset, & quodammodo exemplaria aliquot in bono numero, calamo depinxisset ac pro debita proportionē, locorū in distantias dimensus esset, ita vt nihil amplius restaret, quam vt æneis tabulis inciderentur quādoquidem tamen prædictus Ortelius singulari amicitia ac familiaritate illi iunctus esset, distulit igitur de industria, eatenus & tantisper inchoatum laborem, donec exemplaria sui orbis, Theatro in copiosissimo numero, cum magno facultatum ac fortunarum suarum incremento, vendidisset, priusquam suas prædictas minores tabulas in lucem emitteret. Ne autem diutius multorum doctorum virorum expectationem vana spe fraudaret, res suas ita composuit, ac instituit, vt anno octuagesimo quinto vniuersæ Galliæ & Germaniæ tabulas, mense Augusto hic Duyfburgi imprimi curauerit, & Generosissimo ac Serenissimo Principi Iohanni V Vilhelmo, præfenti Duci nostro clementissimo inscripserit, & dedicauerit. Hisce peractis Italiæ generalem ac particulares tabulas æri insculpere aggressus est, prosperoq; successu, anno nonagesimo mense Aprili, easdem absoluit, & Potentissimo ac Serenissimo Ferdinando Medici Duci Etruriæ dedicauit. Paulo post, ex ordine Septentrionalium prouinciarum descriptionem exorsus erat, & non contemnendum progressum in iisdem fecerat; ceterum fata illi huius operis absolutionem ac euulgationis commodum inuidebant: illius heredes vero (vt Lector in sequenti opusculo vides) intuentium oculis easdem exhibent. Chronologiam quoq; prædictam plurimum auxit antiquitatibus & demonstrationibus; item libellum de arte geographia conscripsit quæ illius heredes propediem se in lucem emissuros sperant. Quod si illi Deus vitam longiorem atq; valetudinem concessisset, decreuerat partes Occidentales videlicet Hispaniam cum Portugalia in minores tabularum formas quoq; redigere, præloq; committere: Aliaq; quam plurima se in Geographia prestiturum esse, animo quidem conceperat, ceterum euentus, vt dixi votis defuit, successumq; feliciorem denegauit. Quæ hæcenus dicta sunt in illius insignis, atq; eximij viri laudem, ac commendationem, hæc in Geographicis ac Mathematicis disciplinis præstitit. Perueniamus nunc ad illius vtilem operā, quam theologiæ studiosis nauigauit. Priusquam præfentis (in inferiori Germania) belli, turbulentissima tempora, exorta essent, conscripserat Harmoniam Euangelicam quā ita comparauit, vt quilibet lector contextum vniuscuiusq; Euangelistæ legere commode queat, pro illa serie atq; ordine quoquisq; Euangelium conscripsit: sin vero aliquem delectaret ex quatuor euangelistis continuam historiam Euangelicam cognoscere, illi liberum esset, vna eademq; lectione votis suis satisfacere, cuius editionem a Theologis magni nominis auide

VITA AVTHORIS.

anide desiderari atq; commendari meis audiui auribus, pauloq; ante nundinas autumnales anni 1592 prædictum opus in lucem prodire curavit, amplissimo ac grauiſſimo viro Domino Henrico VVeze Cluiæ Cancellario digniſſimo. Conſcripſit præterea commentaria in epiſtolam ad Romanos, in quibus luculenter admodum ac ſolidè controuerſias quaſdam noſtri ſæculi, de Præſcientia ac Prædeſtinatione Dei, de libero ite arbitrio, magna ingenij dextérité diluere, & pro virili compoſitione re conatur. Item in Ezechielis aliquot capita, in Apocalypſim & alia plura: quod ſi contingat (quod paulatim futurum ſpero) vt in publicum prodeant, non eſt dubium quin illius boni viri, impenſa opera, piusq; conatus, quam plurimis doctis viris optimè probabitur.

Quam bene quoq; Mercator de Hiſtoriarum candidatis ac ſtudioſis meritis ſit, illius Chronologia quam anno ſexageſimo typis commiſit, abunde ſatis teſtatum facit, quam clariſſimo longeq; celeberrimo viro domino Henrico Oliuero, Cluiæ Cancellario honorifico inſcripſit. Quod opus paſſim per Italiam atque Germaniam doctiſſimis quibuſq; viris, adeo vſque placuit, tantq; admirationi fuit, vt Onuphrius Panuinus Veronenſis Italus, antiquitatum indagator & excultor præclariffimus, & eximius (vt de aliorum vnde quaque doctiſſimorum virorum, magnificis de ſuperiori ſcripto teſtimonijs taceam) Mercatorem noſtrum omnibus alijs exercitatiſſimis Mathematicis, & antiquitatum cultoribus multis nominibus præferre non ſit veritus. Cuius teſtimonium, vt lectori magis compertum ſit, non abs re facturum me putavi, ſi prædicti auctoris ipliſſima verba, quæ ex epiſtola quadam (quam Onuphrius ad amicum ſuum Iohannem Metellum, virum ſummæ eruditionis, maxiſq; iudicij conſcripſit) extraximus, hic reſeramus, quæ ſic habent.

Sed hoc ego palam de Mercatore libereq; profiteor, ex omnibus quos hætenus in hoc ſtudioſiſſimo genere mihi videre licuit, vniuerſos autem qui extant legi, neminem exiſtere cui ego iure ſanè Mercatorem tuum, ſive res ſpectes & ordinem, ſive iudicium & induſtriam intuearis: ſive motuum cœleſtium (quantum ad hoc attinet) animaduerſionem conſideres, longè non præferam. Quæ propter à te pro amicitia noſtra ſacra peto, vt eum tu mihi propter communia temporum ſaltem ſtudia, familiarem dum eum conuenies vel ad eum ſcribas, vltro reddas.

Quis adhuc immenſum illius laborem quæ multis annis (oblata inter legèdum rerum oportunitate) in extrahendis, annotandis, atq; in ordinem redigendis genealogijs, Illuſtriſſimorum heroum ac celeberrimarum familiarum (quæ a condito mundo paſſim ſoruerunt, atque pro præſenti rerum ſtatu per Europam vigent) conſumpſit ac impendit, ſatis dignis laudibus, atque nominibus celebrare ac commendare poterit? Quas proculdubio oblata oportunitate prælo commiſſurus fuiſſet, quod ſi diuturnior ætas diuinitus illi conceſſa eſſet. Quodque poſtremo decreuerit ac propoſuerit, & quodammodo delineauerit plura opuscula poſteritati (monumenti loco) poſt obitum relinquere, illius epiſtola dedicatoria, quam tabulis Gallia & Germania præfixit aperte indicat, cuius hic eſt tenor: exigebat operis diſtributio & ordo, vt primum de mundi fabrica & diſtributione partium in vniuerſum: deinde cœleſtium corporum ordine & motu: tertio de eorundem natura, radiatione & operantium conſlexu, ad veriorem Aſtrologiam inquirendam: Quarto de Elementis: Quinto de regnorum, & totius terræ deſcriptione: Sexto de Principum à condito mundo genealogijs, ad emigrationes gentium, & primas terrarum habitationes, rerumque iuuentatum tempora, & antiquitates indagandas tractarem. Hic enim rerum naturalis eſt ordo, qui cauſas & origines earundem facile commonſtrat & ad veram ſcientiam ſapientiamque optimus dux eſt &c. hætenus ille. Huic operi titulum impoſuit: Atlas ſive cosmographica ſpeculationis libri quinque. In primo deſcripſit opificium ac fabricam mundi, quem etiam durante paralyſi ſiniſtri brachij, pro fallendo tempore abſoluit: eundemque partum præ cæteris tota vita (ipſo teſte) parturiuit. In ſecundo Aſtronomica proſequi incēperat, ſed non finiuit: in tertio Aſtologica explicaturus erat. In quarto de creatione elementorum, de motu ſolis & lunæ, item de ſitu & ordine planetarum, tractatum meditabatur. Quintum Geographia totius terrarum orbis deſtinauerat, ſi illi vitæ ſpatium conceſſum fuiſſet. Sed in hoc poſtremo opere longè alio ordine, quam vnquam hætenus ab aliquo attentatū aut factitatum eſt, orbem in tres æquales continentes diuidere decreuerat, quarum vnā Aſiam, Aphricam & Europam conſtituiſſet: alterā Indiā Occidentalem, cū omnibus regnis & prouincijs illi contigujs: tertiam vero etſi adhuc latentem, & incognitam eſſe non ignorauerit, ſolidis tamen rationibus atque argumentis demonſtrare ac euincere ſe poſſe affirmabat, illam in ſua proportionē geometrica, magnitudine & pondere ac grauitate, ex duabus reliquis nulli cedere aut inferiorem vel minorem eſſe poſſe, alioquin mundi conſtitutionem in ſuo centro non poſſe conſiſtere, hæc Auftralis continens à ſcriptoribus appellatur. Hætenus de illius in lucem emiſſis atq; emittendis elucubrationibus diſſeruiſſimus, explicauimusque: reſtat nunc vt pauca quædam, de illius placidis moribus honeſtiſſimoque vitæ genere, in eximij viri laudem ac commendationem dicamus. Fuit homo ſedatiſſimi ingenij, ſingulari animi candore, ac ſinceritate præditus, pacis ac tranquillitatis publicæ & priuatæ amantiſſimus, adeo vſque vt à quadraginta duobus annis, quibus hic Duiſburgi cum ſua familia habitauit, cum nemine ex ciuibus verbum commutauerit, aut cuiquam controuerſiam mouerit, vel ab alijs in ius vocatus fuerit. Magiſtratu detulit honorem & obſeruantiam quam debuit: cum vicinis vbicunque habitaret, ſemper illi optime conuenit nemini aduerſus fuiſſet, aliorum ſtudijs (quatenus decuit) obſecutus eſt, nullique ſeſe prætulit. Vxorē habuit caſtiſſimis moribus ornatam, morigeram curæ domesticæ bene inſtruatam ſuæque vitæ generi conuenientem quæ anno 86. Auguſti 24 ex hac vita migravit: proles obſequentiſſimas, bonaq; indole præditas; filios ſuos à tene-

V I T A

ris annis Iohanni Orthoni, deinde genero suo Molano in liberalibus artibus instituendos commisit. Natuque maiorem nomine Arnoldum (qui anno trigesimo septimo vltima Augusti, huius vite pelagus Louanij ingressus erat) simulatque humanioribus literis vtcunque imbutus esset, statim in Mathematicis disciplinis illum instituit atque exercuit. In eisdemque intra paucos annos adeo usque profecit, vt in fabricandis exacte, ornatèque iumentis mathematicis, quæ summis Germaniæ aliquibus magnatibus apparauit, vix parem habuerit: In Geographia & Chorographia autem, si quis alius, exercitissimus fuit, Archiepiscopus enim Treuirensis & Cattimælibocensis comitatus dimensiones diuerso tempore (petentibus id Reuerendissimis & Illustrissimis Principibus Electore & Guilielmo Landtgrauio, illiusque operam insigni honorario remunerantibus) aggressus breui absoluit, accuratissimeque non sine laude calamo exarauit ac descripsit: Urbis quoque Coloniensis situm chorographicum per pedes dimensum tabulisque æneis pulcherrime incisum, adiunctis quæ in illis etiamnum a Romanorum temporibus antiquitates conspiciuntur in lucem edidit: Postremo Hassiæ regionem amplissimam ex voluntate prædicti Landtgrauij anno octuagesimo sexto dimetiri cum exorsus esset morte præuentus eam vti instituerat absolueri nequiuit, quapropter filius eius natus maximus Iohannes postea provinciam hanc suscipiens, tandem exactissime describens do absoluit, qui & cum fratre suo Gerardo plerasque Ptolomei, huiusque noui Geographici operis tabulas Aui sui æri insculperunt: Prædictus Arnoldus in uxorem duxerat Dusseldorpij doctissimi viri Iohannis Monhemij Rectoris ibidem scholæ publicæ longè dignissimi filiam Elizabetam, quæ illi secunda decem partibus tredecim proles videlicet nouem filios cum quatuor filiabus peperit, filiorum duo Gerardus iam dictus cum fratre suo Michaeli in Geographiæ studio præclara ingeniorum suorum specimina ædiderunt dum trium vastissimarum orbis terræ partium videlicet Africa, Asia & America descriptionem, in tam angustam formam redigerunt vt vniuscuiusque earum situm ac pro Geometrica proportionem magnitudinem, in spatio vnius folij chartæ complexi sint, hominumque conspectui proposuerint. Deus Optimus Maximus illorum labores, laudibilesque conatus prosperet beneque fortunet. Vir fuit pro ætate acutissimi ingenij, bonique in Mathematicis artibus iudicij, quæ mirum in modum auxit quotidiana rerum experientia. Quod si superis annuentibus ad maturam ætatem peruenisset, enasurus erat in insignem architetum publicarum structurarum. Præterquam enim quod quicquid librorum in hisce artibus alibi extaret sibi comparauerat diligenterque euolutus erat, habuit quoque accuratam admodum (in ciuitatibus & munitissimis quibusque principum arcibus delineandis, quas illi inspicere licuit, quibus & Theatrum vrblum, suppresto tamen nomine non parum auxit) publicorum operum, videlicet propugnaculorum, fossarum, moenium, vallorumque rationem, ita vt facile in hac arte suam operam cum laude viris principibus, vel rerum publicarum gubernatoribus offerre atque elocare illi licuisset; cæterum pro dolor in flore ætatis immatura morte pleuritide ex hac vita, anno octuagesimo septimo sexta Iulij, sublatus est: Prædicta illius vxor quadriennio interposito, videlicet anno nonagesimo primo decima septima Augusti maritum sequuta, naturæ debitum exoluit. Secundus ex filiis Bartholomeus dictus Heidelbergæ in Palatinatu in collegio sapientiæ, studiis philosophicis, linguarum græcæ & hæbraicæ cognitioni operam ibidem dedit. Hic anno 63 conscripsit libellum de Sphæra Domino Henrico Barfio dedicatum, cumque adolescens optime spei viginti octo annorum esset morbo correptus, obiit anno sexagesimo octauo. Natu minimus Rumoldus nuncupatus hæredibus Birckmanni aliquot annis cohabitauit, primo Londini deinde Antverpiæ & in distrahendis libris sese exercuit: Interea temporis Geographiæ quoque studium coluit, ita vt domum reuersus, Patri suo quem iam multis & grauibz studiis occupatum ostendi, in delineandis tabulis Geographicis adiumento fuerit. Patris sui vniuersalis orbis terræ & Europæ descriptiones in compendium redegit, ac totius Germaniæ delineationem in magna forma, patriæ studiosis edidit, & Illustrissimo Guilielmo Hassiæ Landgrauio &c. dedicauit: Sperandum est ex hac pharetra plures huiusmodi sagittas euoluturas. Filias suas intra priuatas parietes in omni pietate ac timore domini educavit ac instituit, natuque maximam nomine Emerentianam Iohanni Molano cuius superius meminimus, cum hic Rectorem ageret, elocauit. In ordine filiatum proximam nomine Dorothæam, primo mercatori Antverpiensi Alardo Six, cui duas filiolas protulit, post illius obitum cui VVesaliensi Tilmanno de Neufuille in uxorem dedit: Postremam Catharinam Theodoro Verhaer Ludimagistro, matrimonio iungi procurauit. Ab illo tempore quo noster Gerardus Mercator hic habitatum venit, pro mutua familiaritate atque vicinitate frequenter illum conueni, nunquam vero otio, vel tantillum temporis indulgentem repperi, sed vel historiographum aliquem, aut alium grauem autorem (quorum instructissimam bibliothecam domi habebat) euoluentem aut scribentem, vel sculptentem, aut arduis meditationibus indulgentem, occupatum & intentum offendi, cibi potusque tametsi semper esset parcissimus, culinam tamen habuit luculentam, rebusque necessariis ad honestè viuendum bene instructam, valetudinis suæ conseruandæ gratia, curam gessit accuratissimam: sin vero in morbum aliquem inciderit, statim Doctoris Solinandri, illius integerrimi amici opera usus est. In pauperes tenuiorisque fortunæ homines, beneficus semper fuit, hospitalitatisque cultor ac conseruator extitit, quo ad viueret. Quotiescunque a senatu ad publica solemnia conuiuia, vel ab amicis ad priuata euocaretur, aut ipse alios inuitaret, hilarem & facetum sese exhibuit, præbuitque, & aliorum moribus se accommodauit, quantum corpusculi constitutio ac pietatis ratio ferebat. In familiari conuersatione, & colloquio facilem & iucundum se prestitit, & si quandoque

A V T H O R I S

quandoq; in viros doctos incideret, nihil illi accidere potuit gratius, quam amicè ac familiariter, de communibus philosophicis, phisicis vel mathematicis studijs: de conseruanda bona valetudine, tuendaque sanitate: componendis in religione controuersijs: de clarissimorum virorum rebus gestis, regionum situ, ac coeli constitutione, item de peregrinarum gentium moribus, legibus & statutis conferre. Cum Domino Iohanne Euvichio, Ambrosio Mauro, Iohanne Othone alijsq; doctis viris hic commorantibus amicitiam conseruauit arctissimam. Ioannem Molanum doctissimum virum, & insignem poetam, adeovsq; in amore eximium habuit, vt illi filiam natu maximam in vxorem daret. Colonia cum multis quoque doctis viris illi notitia atque familiaritas intercessit, inter quos Doctor Albada Frisius, Iohannes Metellus, ac Petrus Ximenius, non postremum locum occuparunt. Sed quid de exiguo ciuiliū amicorum numero, quorum quotidiana familiaritate hic necum fruebatur, verba facio, cum apud viros principes, & potissimum Illustrissimum ac Générbissimum defunctum nostrum (foelicitissimæ recordationis) principem: Comitem Hermannum Nutenarium aliosque comites, barones ac viros nobiles, in tali reputatione atque existimatione extiterit, vt cum illo familiaritatem coluerint atque conseruauerint. In illius Celsitudinis amplissimo consiliarium ordine ac Medicorum celeberrima corona quoque, vix quisquam (ab anno quinquagesimo secundo quo intra ambitum huius ciuitatis se continuit sedemque fixit) fuit, qui nostrum Mercatorem non ex animo amauerit, magnique vt æquum est semper fecerit. Neque solummodo in hisce vicinis regionibus Anglia, Dania, Gallia, inferiori & superiori Germania, Italia &c. tot tamque illustribus & præclaris amicis munitus fuit, sed vbique terrarum, celeberrimi viri in copioso numero reperti sunt, qui scriptis ad illum familiaribus literis, cum illo amicitiam contrahere, mutuam amicitiam colere, tueri ac conseruare conati fuerunt. Illiusque celeberrimæ famæ adeo vsque creuit, diuulgata & passim sparsa est, vt etiā ad remotissimos Indos peruenerit, ac cum Doctissimo viro Philippo Sassetto in Goa, Orientalis Indiæ ciuitate notissima commorante, mutuis literis concertauerit: huiusmodi ac similium epistolarum non exiguus fasciculus apud illius heredes, in promptu reperitur. In disputationibus fuit acutissimi ingenij & exercitatissimus: in laboribus suæ professionis indefatigabilis: in rebus prosperis & secundis, moderatum, in aduersis patientissimum sese præstitit exhibuitque. Corpore fuit sic satis benè constituto, bonaque valetudine plerumque vsus est, præterquam quod in senili ætate aliquando podagra laboraret. Cum priore obituore in statu coniugij quinquaginta annis, & tribus septimanis vixit, Mensibus aliquot, post huius tum, duxit in vxorem viduam Ambrosij Moer consulis huius ciuitatis dum viueret. Anno nonagesimo quinta Maij paralyti sinistri lateris correptus est, cui morbo D. Solinander celeberrimus longè que exercitatissimus Illustrissimi nostri Principis Medicus pro virili mederi, & consulere conatus quidem fuit, cæterum ingrauescentis ætatis incommoda, successum foeliciorem impediuerunt. Cumque illi linguæ vsus integrè restitutus esset, vidi illum lachrimantem, pectusque suum ter quaterque pugno tundentem, atque dicentem: percutite, vre, seca seruum tuum domine, & si non satis acriter percussisti, percutite fortius, acriusque pro beneplacito tuo, vt in futura vita mihi parcas &c. Tamenli vero eatenus paulatim pristinae valetudini (adhibitis ex præscripto superioris medici, diuersis remediorum generibus) restitutus sit, vt more solito placide nocturno tempore quiesceret, bonoque cum appetitu, cibum faciliore digestionis sumeret, vini que aut cereuisiæ mediocri hauftu vires resciceret, sinistri nihilominus tamen cruris ac brachij potentiam (quamuis quotidianis in vnctionibus illius nurus summa cum diligentia prædicta membra, ad vnus fere horæ spatium mane ac vespere, præstantissimis vnguentis vbi opus erit affricaret) recuperare non potuit. Quapropter sibi de cella prospexit, quæ a familia, ex cubiculo vbi decumbebat, ad hypocaustum, aut culinam pro illius placito portaretur. Præsentem autem constitutionem non obstantem vel prohibentem, studiorum suorum cursum, in suo antiquo vigore pro virium suarum exiguo modulo obseruauit, paululumque temporis sibi elabi passus est, quin aut lectioni grauissimorum autorum intentus esset aut aliquid conscriberet, aut saltem in meditationibus rerum maximi momenti illius animus occupatus esset, nihilque magis indigne tulit, quam quod durante morbo tantam pretiosissimi temporis iacturam fecisset. Sæpiissimeque non sine ingenti animi dolore conquestus est, quod imbecillitate corporis impeditus, opuscula aliquot, quæ mente (vt superius memini) conceperat, ac præ manibus quodammodo habebat, absoluturus non esset, quod, pro dolor, ita euenit, vt illi animus sæpenumero dictauerat. Quamobrem iustissima doloris causa omnibus studiosis, præsertim autem Mathematicarum disciplinarum candidatis offertur, cur illius celeberrimi viri inopinatum obitum, pro humana fragilitate egerrimè ferant. Elapso triennij curriculo, in maximum capitis defluxum incidit, qui ita fauces cum illius gutture ita obstruxit vt linguæ vsum aliquandiu amitteret maximaque cum difficultate si quid efessenti, aut poculenti illi offerretur, deglutire posset quæ vero ægritudo sese paulatim nonnihil remisit. Ingruente autem lethalis morbi necessitate, pridie illius diei quo ex hac vita emigraret, coram concionatore & vicinis, de ingenti dolore omnium membrorum conquestus, Omnipotentis Dei misericordiam cum summa animi fiducia, iterato aliquoties sermone implorauit, eodemque quo moreretur die, eundem vt pro se publicæ præces finita concione celebrarentur, obnixè postulauit, quæ postrema illius vox fuit quæ a circumstantibus intelligi potuit, placidissimeque paulo post vndecimam ante meridiem, postridie calendarum Decembris, cum vixisset annos octoginta duos, hebdomadas triginta septem horas sex, & vidisset pronepotes, in domino obdormiuit. Dominus Deus illi largiatur latissimam resurrectionem in die iudicij.